

SAMDU ILMIY-AMALIY MUZEY-LABORATORIYASI

Magistrant: Abdiyev F

Ilmiy rahbar: dots. Ergashev B.E

Ushbu maqola Samarqand davlat universiteti ilmiy-amaliy muzey-laboratoriyasining asosiy maqsadi Vatanimizda uzoq o'tmishda shakllangan ta'lim tizimi va bu tizimni yaratishga o'zining ulkan mehnatlari singan olimu mutafakkirlarning ilmiy-madaniy meroslarini o'rganish, ilm-fan va maorifimizning bugungi taraqqiyotiga xizmat qilayotgan zamondosh olimlarimizning yutuqlarini targ'ib qilish, Samarqand davlat universiteti tarixi va bugungi faoliyatini haqida yoritilgan,

Mustaqillik tufayli mamlakatimizda izchillik bilan olib borilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, ayniqsa, ta'lim-tarbiya sohasida «Ta'lim to'g'risida»gi Qonun va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»ning qabul qilinishi umumta'lim, o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi hamda oliy ta'lim tizimida zamonaviy, yuksak bilimli va iste'dodli kadrlar tayyorlash borasida tub o'zgarishlar yasadi. Bugungi kunga kelib O'zbekiston Respublikasidagi eng nufuzli oliy o'quv yurtlaridan biri bo'lgan Samarqand davlat universiteti XV asrda Samarqand shahrida faoliyat ko'rsatgan oliy madrasalarning, xususan Ulug'bek akademiyasining bevosita vorisi sifatida ta'lim-tarbiya ishlarini olib bormoqda. Bu jarayonda qaytadan shakllantirilgan ilmiy amaliy muzey laboratoriyasining o'rni bo'lak.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning milliy g'oya, ilmiy-madaniy merosimizni manbalar asosida chuqur o'rganish va uni yosh avlod ongiga singdirish orqali Ona-vatanga muhabbat, sadoqat va fidoyilik tuyg'ularini shakllantirish, «Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q»¹, «Kuch-adolat va tafakkurda» iboralaridan yoshlar tarbiyasida foydalanish, bu boradagi qarashlarini hayotga tadbiiq etish, O'zbekiston ta'lim tizimining o'rta asrlardagi shakllanishi va mustaqillik yillaridagi tadrijiy rivojlanishini keng ommaga etkazish maqsadida Alisher Navoiy nomidagi Samarqand davlat universitetida universitet muzeyi negizida ilmiy-amaliy muzey-laboratoriya yaratish g'oyasi jamoa tomonidan ma'qullandi.

Samarqand davlat universiteti ilmiy-amaliy muzey-laboratoriyasining asosiy maqsadi Vatanimizda uzoq o'tmishda shakllangan ta'lim tizimi va bu tizimni yaratishga o'zining ulkan mehnatlari singan olimu mutafakkirlarning ilmiy-madaniy meroslarini o'rganish hamda Mustaqillik yillarida Yurtboshimiz Islom Karimov tomonidan o'rta tashlangan va jahonda tan olingan «Kadrlar tayyorlash milliy modeli»ning tarixiy va ilmiy ahamiyatini ochib berish, ilm-fan va maorifimizning bugungi taraqqiyotiga xizmat qilayotgan zamondosh

¹ Karimov I. A. "Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q" Toshkent 1998

olimlarimizning yutuqlarini targ'ib qilish, universitetning buyuk mutafakkir Alisher Navoiy nomi bilan atalishining sabablarini ochib berishdan iboratdir.

Samarqand davlat universiteti ilmiy-amaliy muzey-laboratoriyasining asosiy vazifalariga yurtimizda uzoq yillar davomida yaratilgan ilmiy-madaniy merosni avloddan-avlodga yetkazish orqali yoshlarni milliy g'oya tomoyillari asosida tarbiyalash, Markaziy Osiyo mintaqasidagi nufuzli va eng qadimigi o'quv yurtlaridan biri bo'lgan Samarqand davlat universiteti tarixi va bugungi faoliyatini, shuningdek, ko'hna ilm o'chog'i hisoblangan Ulug'bek oliy madrasasi va rasadxonasi tarixini, bu ilm-ma'rifat maskanlarining yurtimiz ilm-fani rivojida tutgan beqiyos ahamiyatini chuqur o'rganish, mazkur tarixiy haqiqatni keng yoritish orqali yosh avlodni ajdodlar merosiga hurmat-e'tibor, ularning munosib davomchilari bo'lib etishish ruhida tarbiyalash, ta'lim-tarbiya sohasidagi uzviy bog'liqligini o'rganish, ijtimoiy-gumanitar hamda tabiiy fanlarni talaba-yoshlarga o'rgatishda, malakaviy bitiruv ishlari, magistrlik dissertatsiyalarini yozishda mavjud ekspozitsiya va tarixiy-ilmiy ma'lumotlardan o'quv tajriba maydonchalari sifatida foydalanish, Samarqand shahridagi umumta'lim, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi muassasalari hamda keng ilmiy-ma'rifiy jamoatchilikni «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»ning ijrosi asosidagi yutuqlar, malakali mutaxassislar va yuqori malakali kadrlar tayyorlash, jumladan, Samarqand davlat universitetida shakllangan ilmiy maktablar namoyondalarining ilmiy-ijodiy faoliyatlari bilan tanishish, madaniy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazish kabi ishlar kiradi. Muzey ekspozitsiyasidan o'rin olgan moddiy yodgorliklar o'z davrida mavjud hayotni o'zida aks ettirgan.

Muzeyning ekspanatlari shartli tarzda bir necha bo'limlarga bo'lingan.

Bu bo'limda Markaziy osiyoda ilm-fan va ta'lim taraqqiyoti

Shohi Zinda majmuasi hududidan topilgan yozuvli g'isht , qadimgi siyohdon va ko'za. Qalamdon soxta mag'z (XIX) asr , chirog'don (XII) asr, oyoqchali chirog'don (XII) asr. Shohi Zinda hududidan topilgan ko'zalar. Rasadxona maketi, madrasa qurilishi. Tarixi kabi ekspanatlar bor.²

O'rta asrlarda Samarqandda ta'lim tarixi deb nomlangan bo'limda

Samarqand . G'jduvon . Buxoro madrasalari tarixi bayon etilgan.

SamDu tarixi bo'limida 1927-yil 8-maydagi O'zbek davlat pedagogika instituti to'g'risidagi qaror. Samarqand Oliy pedagogika instituti rektorining N_1 son buyurigi, unda O'zbekiston davlat oliy pedagogika instituti (hozirgi SamDU) 1927-yil 22-yanvarda tashkil etilganligi. Faoliyatni 3 bo'lim, 4 kafedra mahalliy va boshqa oily o'quv yurtlaridan kelgan 12 nafar o'qituvchi 48 nafar talaba va 27 nafar erkin tinglovchi bilan boshlaganligi. N.A. Merkulovich direktor, A. B. Salixonovich direktor o'rinbosari , M.P.Repnikov ilmiy kotib lavozimida ish boshlaganligi ko'rsatilgan.

² SamDu ilmiy-amaliy muzey-laboratoriyasi materiallari

Mustaqillik davrida mukofotlanganlar bo'limida esa - Botirxon Valixo'jayev "Buyuk xizmatlari uchun va El-yurt hurmati" ordeni sohibi, Mavlon Jo'raqulov "O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan yoshlar murabbiysi", Dushan Fayziy "Do'stlik" ordeni sohibilari berilgan.

Fan arbobi; Vohid Abdullayev va Mahmud Aminovlarga ham alohida bo'lim ajratilgan.

Davlat va jamoat arboblari, ijodkorlari bo'limida SamDUga ta'lim olgan Sharof Rashidov, Hamid Olimjon, "O'zbekiston xalq shoiri", Omon Matjon "O'zbekiston xalq shoir"lar haqida ma'lumot bor.

Sharq miniaturasi va adabiyoti bo'limida Samdu olimlari asarlarining qo'lyozmalari berilgan.

Tarix va Arxeologiya ilmiy maktabi bo'limi Samdu tarixchi-olimlari tomonidan topib tadqiq etilgan buyumlar qo'yilgan.

Sovg'alar bo'limida SamDU ga turli chet el mamlakatlari ilmiy muassasalari tomonidan taqdim etilgan sovg'alar joy olgan.

Muzeyning markazida shoir va mutaffakir A. Navoiy haykali va haykalning yonida uning ijodidan bir bayt berilgan.

Ilmiy-amaliy muzey-laboratoriyada talaba, magistrantlar va ilmiy tadqiqotchilar ilmiy faoliyat bilan shug'ullanishlari uchun ham sharoitlar yaratilgan.

Muzeyning pastki qavatida seminarlar uchun 100 o'rinli seminar zali, tadqiqotchilar uchun kompyuter zali, kutubxona hamda bir necha tadqiq etish xonalari tashkil etilgan.

Adabitolar ro'yxati

1. I.A.Karimov "Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q". Toshkent O'zbekiston. 1998
2. I.A.Karimov "Bizdan ozod va obod Vatan qolsin". Toshkent O'zbekiston. 1996.
3. I.A.Karimov "Bunyodkorlik yo'lidan". Toshkent O'zbekiston. 1996.
4. Muzeyshunoslik. Moskva.1988 yil.
5. Sodikova N. Uzbekiston muzey ishi. Toshkent Fan. 1977.
6. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшunoslik. Т. Фан, 2006